

Våtmark Kyrkemo

Hon var mycket bestämd. Här kommer du inte fram med din stora traktor! Vipan, som blockerade vägen, var omutlig. Efter en liten stund förstod jag varför. Ur grönskan, som börjat växa på vallarna, trippade det fram fyra stycken små vipungar. Och plötsligt äger den lilla familjen vägen. I mer än en månads tid gällde sträng hastighetsbegränsning på vägen ut mot våtmarken på Kyrkemo.

Även små markägare som jag får några gånger varje år tidskriften Jordbiten från Länsstyrelsen. För några år sedan läste jag en artikel, som erbjöd hundra procentig kostnadstäckning för den som ville anlägga en våtmark. Jag blev eld och lågor och bestämde träff med ett par vänner, begåvade med grävmaskin och kunskaper i ämnet. Deras entusiasm var måttlig. De hade svårt att tro på löftet om kostnadstäckning, och dessutom om min begreppsvärld kunde ta in hur enormt mycket jordmassor detta arbete kunde generera. De hade tyvärr rätt, när det gällde den ekonomiska ersättningen. Så den gången förblev den drömmen en dröm. Men drömmen levde vidare och fick dessutom näring av min vän Lasse Pettersson, som är limnolog och biolog och som dessutom begriper sig på, hur man umgås med myndigheter, som har med denna typ av ärenden att göra. Tänk bara att försöka förstå deras språk!

Lasses energi var det inget fel på. Entusiastiskt tog han ärendet vidare, och den 24 juni 2021 fick vi ett förhandsbesked, som gjorde att vi kunde drömma vidare med viss realism. Lasse ombesörjde så att lämpliga geologiska undersökningar kunde sättas igång. Jag fick en mycket rolig uppgift att med hjälp av ett klucklod på två ställen mäta grundvattennivån. Dessa mätningar visade gynnsamma värden. Dock var det med spänning jag mätte under långa torkperioder. Oron var obefogad.

Kontakten med Länsstyrelsen fortsatte och planeringen gick vidare. Det stora problemet var finansieringen, då Länsstyrelsen endast kunde bidra med 50%. Räddningen blev Svenska Naturskyddsföreningens satsning på våtmarker. En överenskommelse slöts mellan den lokala naturskyddsföreningen i Tidaholm och mig som markägare. Tillståndet från Länsstyrelsen och överenskommelsen med Naturskyddsföreningen gjorde att projektet kunde sjösättas. Detta firade vi med en trevlig sammankomst på Kyrkemo med Lasse, Naturskyddsföreningen, medhjälpare och berörda grannar den 20 juni 2022.

Ytterligare planeringsarbete genomfördes under hösten och i januari 2023 kunde entreprenören August Lundström sätta skopan i marken. De yttre förhållandena blev under arbetstiden synnerligen besvärliga på grund av väderleken. Temperaturen varierade kring nollan och innebar att tjälen var obefintlig. August skaffade kraftiga stockamattor för att bära den tunga grävmaskinen. Ändå gungade marken. Med borttransporteringen av jorden fick vi fin hjälp av goda grannar med rejäla maskiner. Jag bidrog med min lilla traktor och kärra, men flera gånger fick August hjälpa oss loss ur geggan genom att pusha på med grävskopan. Trots de svåra yttre förhållandena var det en fröjd att se August jobba. Den nödvändiga lerkärnan, byggd av befintlig lera, som fick grävas upp ovanligt djupt under markytan, blev klar, och så kunde våtmarken formas. Landskapet förändrades radikalt, när vattnet började fyllas på. Glädjen blev naturligtvis mycket stor, när vattenspegeln växte och formade de tre öarna. Det dröjde inte många dagar förrän sländor och insekter av olika slag vimlade över vattnet och skraddare testade ytspänningen. Vattnet lockade också älgar, rådjur och rävar till sig.

Under våren bidrog Naturskyddsföreningens entusiaster bl.a. med att sätta upp ett antal fågelholkar i träden runt våtmarken.

En näst intill ofattbar glädje genomsyrade mig under försommaren, när jag varje dag kunde uppleva ett myller av liv på och runt om vattenspegeln. Sällan kunde jag sitta ensam och avnjuta en kopp kaffe. Många kom på besök med kikare och kamera eller bara en matsäck för att ströva runt och njuta.

Och vipan, hon var inte ensam med sina ungar. Ytterligare två vipkullar gladde oss. Jag trodde knappt mina ögon, när jag såg det mindre strandpiparparet, som kärleksfullt uppvaktade varandra. Även ett skogssnäppepar utnyttjade Kyrkemo för familjebildning. Andra besökare var tranor, sångsvanar och flera olika änder. I holkarna var det full aktivitet nästan överallt.

Och framtiden, vad planeras för den? Så fort det blir möjligt ska våtmarken stängslas in och strandängarna betas av en fårflock. En trevlig fikaplats och utsiktspunkter ska ställas i ordning. En orienteringstavla och parkeringsplatser står också på dagordningen.

Än en gång vill jag tacka alla som på olika sätt bidragit till att göra drömmen till verklighet.

Bengt-Åke Öhgren

Stengärde 22/1 2024